

СТАН ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ В УКРАЇНІ

Одерій О.В.

Донецький юридичний інститут МВС України

Здійснення державного контролю за додержанням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів та екологічну безпеку є одним з основних завдань природоохоронних органів. Забезпечення державного контролю належить до компетенції Державної екологічної інспекції України, Рескомприроди Криму, державних екологічних інспекцій в областях, містах Києві та Севастополі, Державної екологічної інспекції Азовського моря, Державної екологічної інспекції з охорони довкілля Північно-Західного регіону Чорного моря, Державної Азово-Чорноморської екологічної інспекції. Протягом 2009 та 2010 років названими органами проведено більш ніж 181 тис. (відповідно 96 та 85 тис.) перевірок додержання вимог природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання, результати яких засвідчили про незадовільний стан його додержання. На порушників накладено штрафів на загальну суму 10816808 грн., з яких стягнуто 9388798 грн., тобто 87% (2009 р.) та 985 млн грн. з яких відшкодовано лише 41 млн 769 тис грн., тобто лише 4,2% (2010 р.). У період з 2008 по 2010 роки до правоохоронних органів передано (відповідно) 1589, 1790, 1885 матеріалів, за результатами розгляду яких порушено 340, 426 та 384 кримінальні справи [1, 267-281, 206-207].

Природоохоронні прокуратури та всі підрозділи органів внутрішніх справ вирішують завдання охорони довкілля: міліція громадської безпеки в процесі укріплення громадського порядку; ветеринарна міліція виконуючи свої специфічні завдання; міліції охорони забезпечуючи охорону власності; слідчі апарати — розкриваючи злочини в галузі природокористування і охорони довкілля та ін. При цьому суттєву роль в охороні навколишнього природного середовища відіграють апарати Державної служби по боротьбі з економічною злочинністю, які борються з розкрадачами природних багатств та іншими особами, що незаконно використовують блага природи — національне багатство України. На природоохоронні завдання ОВС вказується і в Положенні про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого Указом Президента України від 17 жовтня 2000 р. із змінами. Згідно з п.14 цього Положення, МВС України відповідно до покладених на нього завдань забезпечує участь ОВС у межах їх повноважень у здійсненні заходів щодо охорони довкілля [2, С.29].

У VIII-му розділі Кримінального кодексу України «Злочини проти довкілля» законодавець окреслив дії, за вчинення яких передбачено кримінальну відповідальність. Однак, при наявності 21 статті, винні особи практично засуджуються лише за 10 статтями (статті 239, 240-242, 245, 246, 248, 249, 252 та 254). Не працюючими є склади злочинів щодо порушення законодавства про континентальний шельф України (ст.244 КК) та проведення вибухових робіт із порушенням правил охорони рибних запасів (ст.250 КК), стосовно яких не проведено жодного кримінального провадження. На думку Т.В. Корнякової, переважну більшість злочинів у сфері довкілля (89,42%) становлять: 1) незаконна порубка лісу (ст. 246 КК) — 46,64%, або майже кожний другий злочин у цій сфері; 2) незаконне зайняття рибним, тваринним або іншим водним добувним промислом (ст. 249 КК) — 27, 68%, або більш ніж кожний четвертий злочин, та 3) порушення правил охорони надр (ст.. 240 КК) — 15,1%, або близько однієї шостої частини таких злочинів [3, С.176-178].

Наведені цифри певною мірою підтверджуються й результатами проведеного нами емпіричного спостереження. Так, на думку слідчих першу п'ятірку найбільш поширених злочинів проти довкілля склали: 1) незаконна порубка лісу (ст.246) — 54%; 2) порушення правил охорони або використан-

ня надр — 37%; 3) незаконне полювання (ст.248 КК) — 19% і також незаконне зайняття рибним, звіриним або іншими водним добувним промислом (ст.249 КК) — 19%; 4) забруднення або псування земель (ст.239 КК) — 17%.

Разом з тим, якщо звернутися до статистики, то слід зауважити, що протягом останніх років реєструється незначна кількість злочинів проти довкілля. Так, за шість років (2002-2007 рр.) становить 0,384%, за п'ять років (2003-2007 рр.) — 0,404 ; та за чотири (2008-2011рр.) — 0,4205% і це при загальній кількості злочинів, наприклад у 2011 році — 3139173 (де проти довкілля 2115). Але настільки низькі показники у відсотковому співвідношенні від усього числа злочинів не можна визнати цілком як такі, що об'єктивно відображають стан злочинності проти довкілля, тому що настільки низькі показники за його порушення свідчать про високий ступінь латентності даних видів злочинів. З іншого боку, значна кількість виявлених заподіювачів екологічної шкоди не притягуються до судової відповідальності в силу складності доведення їхнього безпосереднього відношення до вчиненого діяння. Факт, що судова статистика по справах про відповідальність за екологічні злочини вкрай замала, а реальне положення в галузі охорони навколишнього середовища варто визнати критичним — очевидний.

Література

1. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2009 році. — К. : Центр екологічної освіти та інформації, 2011. — 383 с. (267-281); Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2010 році. — К. : Центр екологічної освіти та інформації, 2011. — 254 с.
2. Ільків Н.В. Екологічне право у діяльності органів внутрішніх справ України: Навчально-практичний посібник. — Львів: ЛьвДУВС, 2007. — 144 с.
3. Корнякова Т.В. Кримінологічні засади запобігання органами прокуратури злочинам проти довкілля : монографія / Т.В.Корнякова. — К. : Ін Юре, 2011. — 408 с.

ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ: ЗБИРАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ТА УТИЛІЗАЦІЯ

*Брецко К.І.
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*

Унікальність кліматично-географічного потенціалу області, пріоритетний розвиток оздоровчо-лікувальної та туристичної галузей потребують від органів місцевого самоврядування відповідно високого рівня системи соціально-екологічного та санітарно-гігієнічного захисту населення та території і, зокрема, від негативного впливу розміщення побутових відходів [2].

На сьогоднішній день тверді побутові відходи представляють собою суміш, яка складається з різноманітного непотребу. Але більш прискіпливий аналіз показує, що вона складається з харчових відходів, паперу, картону, деревини, металобрухту вприних і кольорових металів, кісток, шкіри, гуми, текстилю, скла, полімерних матеріалів. Але разом з тим, в цій суміші можна знайти солі ртуті з батарей, фосфоро-карбонати з флуоресцентних ламп, токсичні хімікати, які містяться в залишках фарб та розчинників, лаків та аерозолів, акумуляторах і т. п. [1].

За орієнтовними розрахунками, проведеними на підставі мінімальних норм надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених Постано-